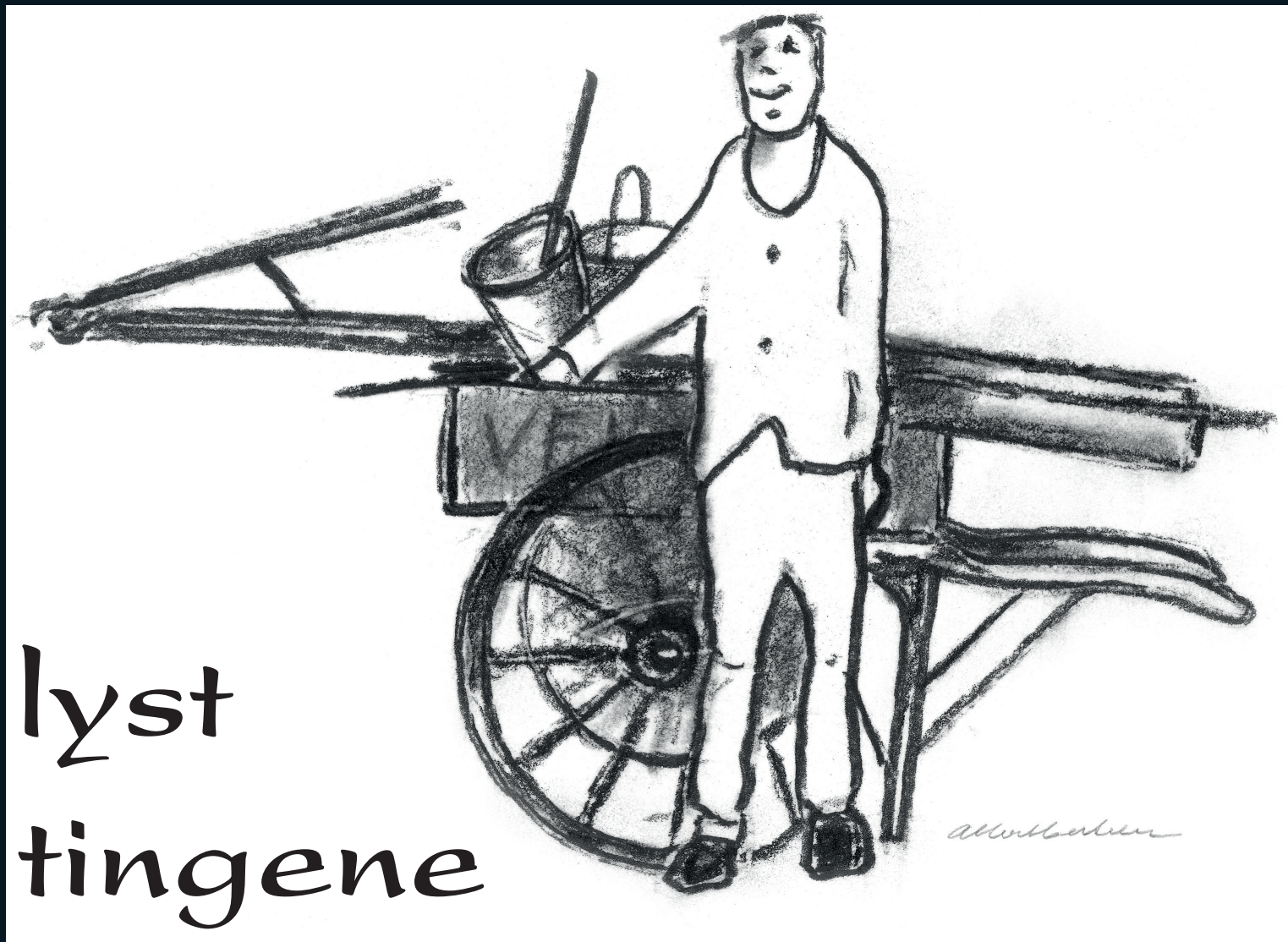

Se lyst på tingene

En bog udgivet af Malermestrene Mørk ApS

Se lyst på tingene...

MALERMESTRENE

MØRK ApS

Indholdsfortegnelse

KAPITEL 1 – 2010

- 8 Mørk – kvalitet og malerekspertise gennem 100 år

KAPITEL 2 – 1910

- 9 Søren Iversen – dygtig og pålidelig
10 Malerfirmaet grundlagt med en startkapital på 35 kr.
11 Det første store projekt - Frøhandelen
12 Søren Iversens interesse for undervisning
13 Margarinefabrikkers reklamekamp skabte Vejle Skiltefabrik

KAPITEL 3 – 1920

- 15 Værkstedet flyttes til Søndergade
17 Vejle SkilteFabrik v/Malerfirmaet Iversen & Jensen
19 Søren Iversen's søn Ejnar Iversen kom i lære
20 Malermester i en fattig tid

KAPITEL 4 – 1930

- 23 Blandt malersvendene en populær arbejdsplads - tonen noget for sig selv.
24 Bedre tider trods 2. verdenskrig
25 Ejnar Iversen aflaster sin far
26 Brun sæbe i maling, en dårlig idé

KAPITEL 5 – 1940

- 28 I 1948 fik Vejle sin første kvindelige malerlærling
30 Ejnar Iversen og Albert Bertelsen
32 Værkstedet i Søndergade, Vejles svar på Paris.

KAPITEL 6 – 1950

- 34 Mestersvend Johannes Carlsen
- 36 To yngre malermestre overtager Iversen & Jensen
- 37 I 1966 flytter malerfirmaet til Langelinie
- 39 En malersvend ser tilbage

KAPITEL 7 – 1978

- 40 Dyk i efterspørgslen af skilte
- 40 Kunstner laver logo til malermester Johannes Carlsen

KAPITEL 8 – 1987

- 43 Nyt generationsskifte - Malermester Erling Mørk
- 44 Lærlinge i firmaet igen - Karsten Mørk
- 46 Bankens kommandobro

KAPITEL 9 – 1991-2010

- 47 Erfaring fra Danmark, Schweiz, Asien og USA
- 48 Unge Mørk overtager Malermestrene Mørk ApS
- 48 Nye tekniske hjælpemidler højner det færdige resultat
- 49 Dygtige lærlinge, fremtidens grundlag
- 51 Miljø og sikkerhed er vigtigt
- 51 Malerfaget, meget mere end maling

Se Lyst på tingene...

© 2010 Malermestrene Mørk ApS

Tekst: John Juhler Hansen, Danmarks Industrimuseum

For- og bagsideillustration: Albert Bertelsen

Indlagt kunstryk: Albert Bertelsen

Grafisk tilrettelæggelse & tryk: PrinfoVejle/Jelling Bogtrykkeri

Malermestrene Mørk ApS

Langelinie 14

7100 Vejle

Tlf. 75 82 11 56

moerk@mail.dk

www.malermoerk.dk

Porten til Malermestrene Mørk ApS, Langelinie 14, Vejle.

Forord

Med stolthed kan vi sige at igennem mere end 100 år har malerfirmaet nu Malermestrene Mørk ApS sat farver på Vejle by. I dag er vi en af de ældste malerforretninger i Vejle. Vores malervirksomhed har malet såvel indvendig som udvendig i mange af byens virksomheder, forretninger, boligforeninger, huse, lejligheder, kirker og offentlige bygninger. Fire generationer har drevet virksomheden i kompagniskab af seks malermestre.

Med udsendelsen af dette hæfte ønsker vi at fortælle historien om vores virksomhed og Vejle, den by vi så godt som udelukkende har virket i. Hæftet er også historien om de ejere, virksomheden har haft. Udtalelser fra lærlinge samt malersvende, der gennem mange år har været ansat i virksomheden. Historien om nogle af de mange maleropgaver, vi har haft. Sidst men ikke mindst giver det os mulighed for at fortælle, hvad Malermestrene Mørk ApS i dag står for og kan tilbyde.

Vi takker hæftets bidragsydere. Dem, som har udlånt fotos til os eller fortalt erindringer om malerfirmaet. En tak skal også lyde til Albert Bertelsen for forsideillustrationen og de indlagte kunsttryk. En tak til fotograf Søren Hauge Carlsen, der har taget de fotos, som viser nogle af de malerarbejder, vi i de senere år har udført. Samt ikke mindst til registrator John Juhler Hansen, Industrimuseet, der har tilrettelagt og skrevet den historiske tekst.

Claudine og Karsten Mørk
Malermestrene Mørk ApS.

Kapitel 1 – 2010

MØRK – KVALITET OG MALERKSPERTISE GENNEM 100 ÅR

Malermestrene Mørk ApS er historien om en malermestervirksomhed i Vejle gennem 100 år. Den er en af de ældste i sin branche i byen. Malerfirmaet blev stiftet i 1910 af Søren Iversen og har nu gennem fire generationer malet for såvel erhverv, industri, privat og offentlige kunder. I et århundrede har virksomheden nu sat sit præg på det lokale bybillede.

I dag drives firmaet af malermester Karsten Mørk og Claudine Mørk. Firmaet har videreført traditionen med at give kunderne personlig rådgivning og at udføre et godt håndværk, hvilket firmaet vægter meget højt. Firmaet service-
rer såvel mangeårige som nye kunder, der kan regne med at malerarbejdet bliver udført ansvarsbevist. Fortidens håndværksmæssige viden og erfaring kombineres med malerfagets nye tendenser og teknikker.

Malermestrene Mørk ApS er ikke et firma med store armbevægelser, men et firma der sætter farver på i nutidens Vejle. På samme måde, som man nu har gjort siden 1910 - og fortsat vil gøre.

*Midtersprossen fra et vindue i værksteds-
bygningen i Søndergade 1920-1966. Når
penslerne skulle gøres rene, strøg man den
sidste farve af på sprossen.*

Kapitel 2 – 1910

SØREN HANSEN IVERSEN – DYGTIG OG PAALIDELIG

Malerfirmaet blev stiftet i 1910 af Søren Hansen Iversen, der som 28-årig fik borgerskab som maler og nedsatte sig som malermester. I sine drengeår havde han været stærkt interesseret i at tegne og male og derfor skaffede hans mor ham i 1897 en læreplads hos malermester Vilhelm Rasmussen, Vejle. I 1950 fortalte Søren Iversen i Vejle Amts Folkeblad om sin læretid 50 år tidligere, som han da mindedes som en grundig indføring i malerfaget. Han fortalte, at ånden på hans læreplads både hos malermesteren og ikke mindst blandt hans svende var en fælles kappestrid hos kunderne om at præstere det bedste stykke malerarbejde. På årets sidste dag i 1901 var Søren Iversen udlært, og i svendebrevet havde hans læremester tilføjet: *"Samtidig er det mig en Fornøjelse at kunde anbefale ham som dygtig og paalidelig til sit Arbejde."* Såvel i de næsten 50 år Søren Iversen drev sin malermestervirksomhed, som under den nuværende ejer Karsten Mørk, har det altid været virksomhedens formål at levere det bedste stykke malerarbejde.

Søren Iversen var som mange af datidens håndværkere interesseret i at lære nyt og at rejse. Man kaldte det "at gå på valsen". Håndværkerne gik bogstaveligt talt Europa tynd til fods, og tjente til dagen af vejen ved at arbejde i deres fag på værksteder undervejs. Fra 1904 til 1907 gik Søren Iversen gennem hele Tyskland, Schweiz og til Norditalien og retur. Undervejs lærte han at dekorere kirker, møbel- og skiltemaling samt finere malerarbejde på

Søren Hansen Iversen (1882-1964).

Verdensudstillingen i Milano 1906. Sidstnævnte by blev vandreturens sydligste punkt , hvorefter det tog et år før han atter var tilbage i Vejle.

MALERFIRMAET GRUNDLAGT MED EN STARTKAPITAL PÅ 35 KR.

Tilbage i Vejle fik Søren Iversen arbejde hos malermester Villads Jacobsen. Han blev gift, men blev i 1909 arbejdsløs. Selv husker han den sidste vinter som arbejdsløs malersvend således:

"Min forening samlede ind til min understøttelse til mig. Det blev til 6 kr. i en vinter. Det kunne jo aldrig gå og jeg besluttede så at forsøge for mig selv. Mit første arbejde som malermester var i en nybygning. Jeg skulle jo have nogle materialer, men dem fik jeg kun takket være, at en god ven kautionerede for mig for et beløb af 35 kr." Dengang svaret 35 kr. til to ugers svendeløn.

Vejle fotograferet ca. 1910 fra Fredericiagade.

I årene fra 1890 og frem udviklede Vejle sig fra at være en traditionel købstad med havn og købmandsgårde til at blive en industriby. Indbyggertallet voksede kraftigt, og der var gang i såvel bolig- som industribyggeri. Et helt nyt arbejderkvarter opstod, Vejle Vestby, mens byens bedrestillede borgere fik bygget villaer i kvartererne omkring Jellingvej, Grejsdalsvej og på Møllebakken. Antallet af malermestre steg af samme grund også. Da Søren Iversen i 1910 etablerede sig, var der 21 malermestre i Vejle og fem år senere i 1915 var der 35 malermestre, som til sammen havde 80 malersvende og 36 lærlinge ansat.

DET FØRSTE STORE PROJEKT - FRØHANDELEN

Malermester Søren Iversens første store arbejder var i 1912 for fabrikant Georg Jørgensen. Hans far, Mads Jørgensen havde i 1884 under små forhold i Grejsdalen, begyndt en frøhandel. I 1910 overtog sønnen firmaet M. Jørgensen Frøavl og Frøhandel, Grejsdalen. Da gik salget så godt, at fabrikanten i 1912 lod opføre nye, store lagerbygninger og ekspeditionslokaler i Grejsdalen, lige uden for Vejles bygrænse.

De første 10 år boede Søren Iversen på adressen Bleggårdsgade 17 i Vejle, hvor han havde privatbolig og i baggården malerværksted.

Hvordan omsætningen fordelte sig i hans virksomhed de første 10 år ved vi ikke noget om. Dengang var det en tommelfingerregel, at 90% af omsætningen hos malermestre var indvendig bygningsarbejde og de sidste 10% udvendig malerarbejde. Det er ikke usandsynligt, at Søren Iversen fik ideen til også at blive skiltemaler fra en artikel i 1912 i Malertidende, hvor man anbefalede d' herrer malermestre at lave skilte, især fordi det i

S. H. IVERSEN MALERMESTER Allt Malerarbejde udføres til rimelige Priser	
Veile, d. 3 August 1916 Bleggårdsgade 17. Søren Iversen	
Pr. for opbevaring	30 00
laan	40 00
Salg af Rulstær	2 64
Fodvarer	1 00
Løbtege paa Rulstær	" 60
laan	5 00
Salt	79 24
An iu Læg	42 00
Beløb Høstforrentningen	28 11
Banken Jørgen	16 55
Salt	85 66
	79 24
Rest Nr	6 42

S. H. Iversens regningsblanket udskrevet i 1916.

M. Jørgensens Frøhandel nyopførte hovedbygning og frølager i Grejsdalen anno 1912.

vinterhalvåret kunne være en god beskæftigelse i det man kaldte "faget stille tid". Dengang kendte man ikke til at udføre malerarbejde i den kolde tid. Rent praktisk var det også vanskeliggjort på grund af datidens kakkelovns-opvarmning.

SØREN IVERSEN'S INTERESSE FOR UNDERVISNING

Som malersvend var Søren Iversen medlem af Malernes Fagforening i Vejle. Som straks efter hans erhvervelse af sit borgerskab som maler, blev udskiftet med medlemskab af arbejdsgiverforeningen: Centralforeningen af Malermestre i Jylland og Østifterne samt Vejle Malerlaug. Medlemmerne af Vejle Malerlaug så at en af deres opgaver var at højne det faglige niveau blandt lærlingene. Man mente ikke undervisningen på Vejle Tekniske Skole var nok, så i 1906 etablerede mestrene en vinterskole med plads til 10 –15 malere. Meget naturligt foregik undervisningen i den del af året, hvor faget førhen altid lå stille. Nemlig fra december til marts. Vejle Tekniske Skole overtog i

1915 denne undervisning, hvorefter Søren Iversen blev tilknyttet skolen som aftenfaglærer, indtil han i 1958 ophørte som malermester.

MARGARINEFABRIKKERS REKLAMEKAMP SKABTE VEJLE SKILTEFABRIK

Fra 1914 til 1918 rasede 1. Verdenskrig. Danmark forblev neutral, men blev naturligvis hårdt ramt af mangel på råvarer. Især i perioden fra 1. februar 1917 og til krigens ophør, hvor Tyskland førte uindskrænket ubådskrig. Store dele af dansk industri lå underdrejet. Dansk margarineindustri var indstil-

Store ting er ikke gjort
af impulser, men
af en række små ting,
der er bragt sammen.

Vincent van Gogh

*Malerlærlinge, Vejle Tekniske Skole 1917.
I midten ses underviseren,
malermester Søren Iversen.*

let fra sommeren 1917 til marts 1919. Det blev indirekte årsagen til, at malermester Søren Iversen blev professionel skiltefabrikant.

I 1919 købte det hollandske firma Van den Bergh fabrikant P. Knarhøjs Margarinefabrik i Sønderborg. Hollændernes formål var først og fremmest at komme ind på det danske marked, da alle var overbevist om, at Sønderjylland igen ville blive dansk. Avancerne var store i margarinebranchen. Hvor der i 1920 i Danmark var 77 margarinefabrikker, var der 10 år senere i 1929 anlagt 141 margarinefabrikker. Kampen om at erobre det sønderjyske marked efter genforeningen i 1920 blev hård. De fleste danske margarinefabrikker gjorde, hvad de kunne, for at få købmandsforretninger og brugsforeninger til at hænge bemalede blikskilte og glasskilte med reklame for deres margarine op på facaderne. Søren Iversen fik dermed to nye, store kunder, H. Steensens Margarinefabrik i Vejle og Korsør Margarinefabrik og senere De forenede Margarinefabrikker.

En af taberne i den danske margarinekrig blev Vejles store margarinefabrik, H. Steensen, der fra 1921 og frem til lukningen i 1928 hvert år havde underskud. Et samarbejde med hollændernes margarinefabrik i Sønderborg, "Solo-Fabrikkerne" vendte ikke underskuddet. I Vejle blev der i 1927 oprettet A/S Salgskontoret for De forenede Margarinefabrikker, som omfattede margarinefabrikkerne i Vejle, Korsør og Sønderborg. Vejle Skiltefabrik fik ordrene på alle glasskilte for disse tre margarinefabrikker.

Glasskilte fra ca. 1925, fremstillet på Vejle Skiltefabrik.

Kapitel 3 – 1920

VÆRKSTEDET FLYTTES TIL SØNDERGADE

Det var ikke muligt at igangsætte en sådan skilteproduktion i det malerværksted, Søren Iversen havde lejet i en baggård til Bleggårdsgade 17. Derfor lejede Søren Iversen i 1920 et værksted på byens hovedgade, Søndergade 28. Det var ikke kun margarinefabrikker, som tog udendørsreklamen i brug i et hidtil ukendt omfang. Så godt som alle forretninger fik enten moderniseret deres skiltning eller helt ny skiltning. På under et år var Søren Iversen gået fra at være en af mange små malermestre i Vejle, til at høre til blandt Vejles største malermestre.

Det nye værksted bestod af tre afdelinger: Møbelmaler- og skiltemalerværksted samt bygningsmaling. Det nyanlagte værksted fik navnet Vejle Skiltefabrik, som et signal på såvel fremgang som faglighed. Desuden begyndte Søren Iversen også at tilbyde at udføre gavltreklamer. Blandt hans nye kunder, både til den form for reklame og andre former for skilte, var industrivirksomhederne Worning & Petersen, Vejle Sæbefabrik A/S, Brdr. Brincker Grejsdal Hammerværk, Gummivarefabrikken Schiønning & Arvé, København samt Dansk Familieblad.

Desuden havde malermester Søren Iversen i sommeren 1920 malerarbejdet i Arbejdernes Forsamlingsbygning, midt i Vejle, der i dag ejes af Vejle Kommune og har navnet "Bygningen", samt malerarbejdet på Vejle Amts og Bys

Malersvende og de to mestre ca. 1925 foran malerværkstedet i Søndergade. Yderst til venstre ses H.P. Jensen (1893-1969) og i midten med hat Søren Iversen (1882-1964).

sygehus, som på samme tid opførte en ny kirurgisk afdeling med 60 sengepladser. Sygehusudvidelsen blev taget i brug 1. juli 1921. I sommeren 1922 malede man det nyopførte Vejle Museum og havde siden ofte malerarbejde i kommunalt regi, som man fortsat gør.

Siden 1920 beskæftigede Søren Iversen 6-8 malersvende hele året rundt samt et par lærlinge. I sommerperioden var der ansat 10-12 malersvende. Firmaets mindste afdeling var møbelmalerværkstedet. Kunderne her var de lokale ligkistesnedkere samt møbelhandlere. Alle kister og mange møbler

Arbejdernes Forsamlingsbygning i Vejle, 12. juni 1927.

blev dengang solgt ubehandlede. Det betød, at kunden samtidig med sit køb, bestemte hvilken farve den købte genstand skulle have. Møbelsalg var størst omkring skiftedag, når landbruget skiftede karle og piger. Når man fyldte 14 år var skoletiden slut, og man blev konfirmeret. Kom man ikke i lære tog mange plads på landet og "tjente", som det hed. Skiftedag var enten 1. maj eller 1. november og en betingelse var, at piger medbragte deres kommode og drengene et karlekammerskab. Flere af Vejles møbelforretninger og ligkistesnedkere fik møblerne malet hos Søren Iversen.

VEJLE SKILTEFABRIK v/MALERFIRMAET IVERSEN & JENSEN

Malermester Søren Iversen havde efter sin flytning alt for travlt i sin forretning. Da han i 1921 fyldte 39 år, måtte han finde en løsning. Han var klar over, at hans styrke især var det faglige, malerhåndværket. Han ønskede ikke at ophøre med sit aftenarbejde som lærer i malerfaget på Vejle tekniske Skole. Derfor besluttede han sig for at tilbyde en af sine malersvende, den da 28-årige malersvend Hans Peter Jensen, at indtræde som kompagnon med ansvar for at passe kontoret og telefonen i Søndergade. Jensen sagde ja. Fra 1. januar 1922 til 30. marts 1958 var de to malermestre kompagnoner og firmaet navn blev derefter Vejle Skiltefabrik v/ Malerfirmaet Iversen & Jensen. Ansvarsfordelingen mellem de to malermestre lå fast i alle 36 år. Iversen stod for svendene, det håndværksmæssige og kontakten til kunderne. H.P. Jensen tog sig af tilbud, regnskab, lønninger og indkøb af malervarer. En lille speciel detalje mellem de to var, at de i alle de år kompagniskabet varede, forblev "De's".

På værkstedsbygningen i Søndergade blev firmanavnet malet: *"Vejle Skiltefabrik. Atelier for alt i Skilte- og Plakat Reklame."* At det var noget man satsede på, viser den kalender kunderne i 1923 fik tilsendt. Den havde som motiv en tegning af en maler samt teksten: *"Leverer alt i Moderne Skilte & Plakater. Afdeling for Møbel-, Bygnings og Dekorationsarbejde. Kunstnerisk Assistance staar om ønsket til Tjeneste."* Søren Iversen fik dermed opfyldt sine ambitioner om at drive et malerfirma med en kunstnerisk islæt. Måske var hans ambitioner større, end hvad kundekredsen ville betale. Da malerfirmaet i 1950 fyldte 40 år, blev Søren Iversen interviewet af Vejle Amts Folkeblad. H.P. Jensen deltog ikke i jubilæumsinterviewet. Her sammenfattede Søren Iversen sine forudgående erfaringer som skiltefabrikant i de forløbne år således: *"Da jeg kom hjem til Vejle var der blot nogle tilfældige blikkilte og træskilte. Jeg besluttede at forsøge at gøre noget til, at byen kom til at se pænere ud. Jeg tror nok, jeg var den første på dette område. Jeg talte med folk om at få*

Kalender udsendt 1923 til malerfirmaets kunder.

skiltene passet ind i gadebilledet. I begyndelsen kneb det med forståelsen, men det hjælper da. Men Vejle har ærlig talt ikke været nem at have med at gøre. Vi har tit selv måttet ofre for at få det til at se så nogenlunde ud. Det er ikke nok, at en forretning er smuk indvendig. Den skal også præsentere sig udvendigt.”

SØREN IVERSEN'S SØN EJNAR IVERSEN KOM I LÆRE

I årene 1928 til 1933 var Ejnar Iversen i lære hos sin far, malermester Søren Iversen. Ejnar husker sin læreplads således: *”Far havde lejet sig ind i et kompleks, ejet af en rutebilejer. I forbygningen var der forskellige forretninger. Inde bag ved var der sækkelager, et autoværksted, snedkerværksted og så Vejle Skiltefabrik. Bygningerne var lidt forfaldne, og de var ikke isoleret. Hvis der var for meget larm underten fra mekanikeren, blev far arrig og stampe i gulvet. Så blev der ro et stykke tid. Opvarmningen af værkstedet blev klaret ved hjælp af en kakkelovn. Den yngste lærling fodrede hver morgen kakkellovnen med gamle tapetbøger, aviser og træ. Lokalerne havde som oftest samme temperatur inden for som uden for. Og oliemalingen kunne om vinteren godt være lidt tyk.”* En beskrivelse, som sikkert dengang kunne passe for de fleste malerværksteder, eller for mange håndværkervirksomheder dengang.

De to faste skiltemalere var Rudolf Jensen og Karl Ebbesen. Sidstnævnte havde så meget erfaring, at han alene med brug af et foto kunne male et ønsket motiv og tekst direkte på en glasplade. Ejnar Iversen kan fra sin læretid huske, at Karl Ebbesen uden opstregning kunne male et løvehoved, som Korsør Margarinefabrik brugte som gennemgående reklamemotiv.

Færdige reklameskilte – klar til afsendelse til kunderne.

Stadionreklame 1936 for Foto-Centralen, malet på en blikplade.

Den gang regnede man med, at et glasskilt havde en levetid på fem år. Når en kunde ville have sit glasskilt fornyet, blev lærlingen sendt ud og hente det renoveringstrængende skilt. Drengen tog glaslisterne af, løftede glasset over på firmaets trækvogn og returnerede til værkstedet. Her blev glasset rensed med kalk og soda, hvorefter opmaling blev foretaget med guldbogstaver og til sidst fik den traditionelle sorte bundfarve. Samme sted som Vejle Skiltefabrik havde værksted, fik man fra en snedker leveret det nødvendige træ som lister og bagplader til indramning af glasskiltene. I 1932 optog Vejle Skiltefabrik en ny fabrikation af moderne dekorationsgenstande og udstillingsstativer, som blev fremstillet i alle modeller efter Søren Iversens tegninger. Det vides ikke, hvor længe man opretholdt denne produktion.

Andre kunder i skiltefabrikken var Vejle Stadion og Paladsteatret. Til stadion blev der malet reklameskilte for byens lokale forretninger. Og til opsætning på Nørretorv blev der malet store plakater med reklame om fodboldkampe. Paladsteatret fik hver mandag sine to skilte på 4 x 3 meter fornyet. På en ramme var monteret lærred, hvor papir blev klistret over. Rammen blev tungere og tungere, indtil det hele blev revet af og nyt lærred påmonteret. Så var man klar til en ny omgang plakatmaling.

MALERMESTER I EN FATTIG TID

I 1924 kom Alfred Olesen som 15-årig i lære hos Iversen & Jensen. Da gik yngste lærling det første år mest som arbejdsdreng. Den første oplæring i malerfaget foregik på møbelmalerværkstedet, hvor han blev sat til at male ligkister som året egetræ. Om økonomien hos Iversen & Jensen husker Alfred: *"Årene 1924, 1925 og 1926 var ikke så strålende. De var fattige alle*

sammen, både mester og svendene. Jeg fik da lært, at man skal holde sig fra veksler, for jeg bestilte ikke andet end at køre rundt i hele Vejle amt og skulle have de her veksler underskrevet. Af dem, som havde kautioneret for deres børns konfirmation og sådan noget. Så kom møbelhandler Lorentzen og spurgte mester, om han ikke lige kunne skrive under. Iversen var god af sig. Men sådan arbejdede de jo. Det resulterede i en bet til Søren Iversen på 17.000 kr., mange penge dengang. Han var en ualmindelig dygtig håndværker, men rigtig forretningsmand, det var han ikke.”

To malersvende fotograferet 1930 med firmaets belæssede trækvogn foran Vejle Rådhus.

Alfred Olesen lærte også at male glasskilte og fik indsigt i at lave forgyldningsarbejde. Der blev forgyldt tyrehoveder og bagerkringler. Det skulle foregå på en årstid med en bestemt temperatur, ellers "druknede" guldets og stod ikke blankt, som det skulle. Ved en sådan leverance til en hesteslagter, blev det Iversen for meget. Trods gentagne rykkere, blev regningen på et reklameskilt som et guldbelagt hestehoved i terrakotta ikke betalt. En morgen kl. syv sagde Iversen til to svende: *"Så, I to. I tager lige en stige og henter hestehovedet."* Slagteren blev helt vild og truede med politi, men regningen, den blev ikke betalt. Så hestehovedet forblev på værkstedet.

Veksler som kreditgivning var også efter 2. verdenskrig stærkt anvendt og forsvandt først endeligt i 1960'erne, da det danske velfærdssamfund fik sit gennembrud. Tidernes bedring også økonomisk, afspejles også i Iversen & Jensens fire bevarede årsregnskaber fra årene 1950 til 1953, hvor omsætningen voksede år for år. I 1950 var årsomsætningen 160.000 kr. I 1951 og 1952 var den øget til 190.000 kr., mens regnskabsåret 1953 viste en omsætning på 250.000 kr.

Øverst: Hesteslagteren med det opsatte hestehoved, inden det blev afhentet.

Nederst: I 1925, efter en udskrevet konkurrence, vandt S. H. Iversen og malede Vejle Malerlaugs lade, hvor foreningens papirer stadig i dag opbevares.

Kapitel 4 – 1930

BLANDT MALERSVENDENE EN POPULÆR ARBEJDSPLADS – TONEN NOGET FOR SIG SELV

I modsætning til i dag, blev bygningsmaling helt frem til 1950'erne som tidligere nævnt så godt som udelukkende udført i sommerhalvåret. Alfred Olsen husker, efter at være udlært i 1929 hos Iversen & Jensen, at han fortsatte i samme firma de næste 5 år som fast malersvend. Tiderne var stadig hårde, så det at være fastansat betød for Alfred et årsværk på maksimalt 5-6 måneders arbejde. Dagpenge kunne højst opnås 100 dage i et kalenderår. Det var ikke noget specielt for malerfaget i Vejle, men hele Danmark var dengang præget af dårlige økonomiske forhold. Når man nåede vinterhalvåret var der så godt som intet arbejde at få for datidens bygningshåndværkere. De gamle malersvende fortæller, at dengang tog de arbejdsløse malersvende i Vejle ud på fjorden og fiskede, på lossepladsen for at finde uforbrændte koks eller i skoven for at indsamle optændingspindebrænde. Bedst stillet var de håndværkersvende, hvis hustruer havde helårsarbejde. I Vejle var rigtig mange kvinder ansat på byens tekstilfabrikker og bomuldsspinderier. Så hed det blandt kollegaer, at så var den kollegas familie økonomisk "på den grønne gren".

Malerfirmaet Iversen & Jensen var blandt byens malersvende en populær arbejdsplads. Tonen var noget for sig selv, som malersvend Viggo Larsen her fortæller: *"Jeg havde indtil 1948 hidtil kun været ansat i kortere tid på*

*Udkast fra 1948 af
Ejnar Iversen til
firmaets egen gavl-
reklame.*

*Søndergade 28 med
gavlreklame for maler-
firmaet Iversen & Jen-
sen, hvor firmaet var
bosat i næsten 50 år fra
1920 til 1966.*

forskellige værksteder. Men hos Iversen & Jensen blev jeg i det meste af 10 år. De år står for mig som nogle af de bedste i mit arbejdsliv. Selve tonen, der var der nede, den var noget for sig selv.

Jeg kan endnu se de to indehavere for mig. Iversen som den distingverede, og med et humoristisk væsen. Og Jensen som den lille kontormand. De var to vidt forskellige modsætninger. Hver med deres fortrin: Iversen skaffede kunderne og var den faglige dygtige. Jensen styrede regnskaberne og sørgede for at få det hele til at køre økonomisk.

Hvordan forholdet imellem de to var, kan jeg give et eksempel på. Jeg husker en gang, Jensen kom gående igennem gården iført plusfours, sådan nogle posede sportsbukser og brun kittel. Iversen udbrød: "Ha, der går han. Han ligner en brugsuddeler." Det sagde han, mens vi svende og lærlinge hørte på det. Sådan var spillet imellem de to.

De svende, der ønskede det, havde en frihed, der var uhørt i andre malerfirmaer. Om morgenen kunne man møde, som man ville. Især Kristian Breienholt var "slem" til først at møde klokken 8 – 8.30. Men så blev han også efter fyraften. Det var lagt over på os selv at styre timerne, og ingen blev kørt stramt. Jeg vil udtrykke det således, at det var som om vi hver især drev vores eget lille "firma", i firmaet. Og de ansatte var temmelig beslægtet i tankegang og væremåde. De fleste af os var interesseret i kunst, så det gav en helt speciel stemning i firmaet."

BEDRE TIDER TRODS 2. VERDENSKRIG

I løbet af 1930'erne blev tiderne bedre også hos Iversen & Jensen, hvor malerfirmaet fik mere og mere arbejde. Fra slutningen af 1930'erne var der ansat 15-16 malersvende i sæsonen samt fem malerlærlinge. Udbruddet af

Nørregade i Vejle på befrielsesdagen 5. maj 1945. Bemærk butiksrunderne er afdækket med bræddewægge med et mindre glasparti, for at skaffe lys i åbningstiden. Om natten var der sat skodder over. Alle disse afdækninger var malet af byens malermestre.

2. Verdenskrig betød ingen nedgang i arbejdet. I 1942 faldt en bombe over Nørreskoven, og så godt som alle butiksruder knustes i Vejle. Nyt glas kunne ikke skaffes, så mange ruder blev beskyttet af eller erstattet af brædder. De skulle males, så alle byens malermestre fik travlt. Og der blev gjort meget ud af at dekorere disse vinduer. Hos Iversen & Jensen fik man så meget arbejde, at der måtte rekvireres arbejdsløse malersvende fra nabobyerne.

EJNAR IVERSEN AFLASTER SIN FAR

Søren Iversens søn, Ejnar Iversen, var som sin far meget kunstnerisk interesseret. Og i sin ungdom på samme måde som sin far 30 år tidligere, i forbindelse med datidens lokale kunstmalere i Vejle. Ejnar sluttede i 1933 sin læretid og fik sølvmedalje for sit svendestykke. Han fortsatte som malersvend i faderens firma til sidst på året 1935, hvor han rejste til København for at udvikle sig fagligt og kunstnerisk. I København boede han i en lejet villa sammen med to andre kunstnere fra Vejle, Robert Dueholm Jessen og William Hansen. I arbejdstiden var han ansat i et københavnsk skiltemalerfirma, samtidig med at han gik på Statens Tegnælærerkursus og tog privatundervisning hos maleren Folmer Bonnén, for at udvikle sine kunstneriske evner. I 1938 blev hans far syg og Ejnar Iversen blev kaldt hjem til Vejle for at aflaste faderen i firmaet. Derved måtte han midlertidig begrave sin drøm om en levevej som kunstner. I København havde han udviklet sit talent som skiltemaler. Blandt andet lærte han at lave kæmpemæssige, håndmalede biografplakater til datidens førende hovedstadsbiografer. Erfaringerne fra København bevirkede, at Iversen & Jensen fik en aftale om, hver mandag formiddag at levere to filmplakater på 4 x 3 meter til Palads Teatret med reklame for den kommende uges film.

BRUN SÆBE I MALING, EN DÅRLIG IDÉ

I 1938 kom Vagn Bysted i malerlære hos Iversen & Jensen. Der gik ikke lang tid, før den nye lærling fandt ud af, at de to ejere var vidt forskellige. Skulle Vagn bruge materialer til fusk, var det en dårlig ide at spørge H.P. Jensen. Han opkrævede penge for materialerne. Spurgte han Søren Iversen og oven i købet sagde, at malingen skulle anvendes hos en enlig kone, fik han dem gratis.

Alle læredrenge ville gerne tjene en ekstra skilling. En dag spurgte H.P. Jensen til hvilken pris, Vagn Bysted efter arbejdstid kunne male en selvbinder. Inden han nåede at svare, replicerede en anden lærling, Johannes Carlsen, at det kunne han gøre både hurtigere og bedre. Om aftenen gik Vagn så ned i Søndergade for at se, hvor langt Johannes Carlsen var nået: *"Carlsen lå inde under selvbinderen og klagede over, at malingen var for sej og tyk. "Hvad skal jeg komme i?"; spurgte han mig. "Prøv med en håndfuld brun sæbe og*

Farverigt forslag anno 1939 til gavlreklame for farvehandler Theophil Petersen, Sønderbro, udarbejdet af Ejnar Iversen (1914-2003).

rør rundt”, svarede jeg. Som sagt, så gjort, og nu kom der gang i maleriet. ”Det hjalp sgu”, sagde Carlsen.

Desværre regnede det om natten. Næste morgen flød gården med rød, gul og sort maling og en masse skum. Det hele var vasket ned af en regnbyge i nattens løb. Der var ikke andet at gøre end at male om. Carlsen fik endda ekstra betaling, så det blev nok lige så dyrt, som jeg ville have gjort det for.”

Den 1. april 1942 mødte Henry Nielsen op på sin nye læreplads, iført ny kedeldragt og blanke sko. Den første opgave han fik, var at køre trækvognen om til Vejle Tekniske Skole og hente Vagn Bysteds svendestykke, der havde givet sølvmedalje. Og han fik den kommentar med fra Søren Iversen, at så kunne Henry samtidig med se, hvordan malerarbejde skulle være!

Krigen umuliggjorde, at unge mennesker som tidligere kunne tage ”på valsen”. Vagn Bysted havde som mange andre unge danskere efter krigen, udlængsel. Så i oktober 1947 besluttede han sig for at emigrere. Han rejste til Chile og begyndte i Santiago de Chile som malermester. Søren Iversen gav Vagn Bysted en flot anbefaling, hvor der stod: *”Jeg kan kun udtale min dybeste Agtelse for hans dygtighed og praktiske Sans for alt inden for, ja ogsaa uden for Faget. Han behersker alt inden for Malerfaget, lige fra almindelig til den fineste Udførelse, og har i længere Tid været min Medhjælper som Lærer ved Vejle Tekniske Skole. Jeg kan kun give ham vor allerbedste Anbefaling, og med Vemod beklage at skulle miste en Førstekraft indenfor vort Firma.”*

Et håndværkerstillads bestod førhen ofte af kasserede stiger og brædder. Stillads af brandstiger, opstillet ca. 1935 af Iversen & Jensen foran en boghandel i byens hovedgade. En tilsvarende konstruktion i dag ville medføre øjeblikkeligt forbud og bøde til mester. De nye stilladser er både nemmere at sætte op, lette at flytte og giver bedre mulighed for at udføre arbejdet på den sikreste måde.

Kapitel 5 – 1940

I 1948 FIK VEJLE SIN FØRSTE KVINDelige MALERLÆRLING

I 1948 fik Vejle sin første kvindelige malerlærling. Det var den da 17-årige Inge Kjær, der fik sin læreplads hos Iversen & Jensen. Inge Kjær husker stadig tydeligt læretiden, som hun her fortæller lidt om: *"Jeg valgte malerfaget, fordi jeg godt kunne lide at tegne. Min far kendte Iversen og på den måde skaffede han mig lærepladsen. Dog på den betingelse, at det første halve år var prøvetid. Det var jo aldrig før prøvet med en kvindelig lærling i Vejle. I begyndelsen blev jeg godt gal og synes det var fjollet, at folk råbte "Davs maler" til mig, når jeg kom gående med trækvognen gennem gaderne. Men efterhånden vænnede man sig til det."* Der blev ikke gjort forskel på Inge Kjær og de andre lærlinge. Hun tændte op i kakkelovnene om morgenen, huggede brænde og fejede på værkstedet. Derefter gik dagen med byærinder, køre ud med materialer og arbejde på skilteværkstedet. Her blev der lavet glasskilte, vejskilte og malet skilte på masonit. Op til det årlige Købestævne i Fredericia var der travlt med skiltemaling til udstillinger og stande.

Oplæring i bygningsmaling var også en del af opgaverne i læretiden. Inge Kjær husker det således: *"Jeg var sommetider med på bygningsmaling. I Møllevangen gik jeg sammen med Johannes Carlsen og Aage Dahl. Der blev jeg sat til at male fodlister og radiatorer. Og det skulle helst gå stærkt. Det kneb lidt i starten, for jeg var vant til at stå hjemme på værkstedet."*

Firmaets svende fejrer, at Henry Mikkelsen har 21-års fødselsdag.

Ved festbordet ses den første kvindelige malerlærling i Vejle, Inge Kjær.

Til højre for Inge Kjær sidder Henry Mikkelsen og på hendes venstre side Albert Bertelsen, der havde lavet tegninger som en gave til den pigeglade fødselar

Gavlreklame for Magasin i Torvegade udført 1954. Foran gavlen ses firmaets tre malersvende, som netop har sluttet opgaven.

EJNAR IVERSEN OG ALBERT BERTELSEN

Den kunstneriske interesse slap dog aldrig Ejnar Iversen. I 1936 udstillede han for første gang sine malerier, en interesse han holdt fast på i hele sit liv. I 1943 blev han malermester og kompagnon i Iversen & Jensen. Ud over at stå for malerfirmaets skiltefabrik, udførte han igennem sine 40 år som malermester også en række dekorationsmalerier.

En af de ansatte fra 1948 til 1967 var Albert Bertelsen, som siden 1967 skiftede levevej fra malersvend til at blive en anerkendt kunstmaler. Albert var de første år udelukkende beskæftiget som bygningsmaler. Men hans sammenfaldende interesser med Ejnar Iversen betød, at det efterhånden var sådan, at Albert Bertelsen mest var hjemme på værkstedet. Her lavede han forarbejde som bundbehandling af skilteplader samt lakering og opsætning af færdige skilte.

Ejnar Iversen og Albert Bertelsen arbejdede sammen på det lokale Paladsteatret i 1950'erne. De udførte flere store vægdekorationer, de kaldte "det jyske landskab". Albert Bertelsen fortæller herom: *"Biografens ejer, Valborg Jensen, spurgte Søren Iversen om firmaet kunne dekorere biografens foyer og trappeopgang. Ejnar og jeg lavede skitserne og bagefter malerarbejdet. Jeg lavede to naturalistiske vægdekorationer i foyeren, og Ejnar malede abstrakt i trappeopgangen til balkonen."*

Flere af Ejnar Iversens udendørs dekorationer kan i 2010 fortsat ses i Vejle. Som i gården, Langelinie, hvor malerfirmaet siden 1966 og fortsat har kontor og malerværksted. På Lysholt Vandværk, hvis gavl ud mod Horsensvej

er dekoreret med blå farver og stiliserede vandtårne. Samt en gavl ud mod Vedelsgade, tilhørende glarmester Anker Nielsen.

Forfatteren Niels Th. Mortensen skrev i 1966 om Ejnar Iversens billeder, at de var domineret af en drømmers vegetation og fortsatte: *"For tro endelig*

Malerfirmaets svende har låst cyklen op og er klar til hjemturen. Foto taget ved Boligforeningen Østerbos nybyggeri i begyndelsen af 1950'erne.

ikke, at denne tunge maler er uden humor. Ejnar Iversen har ikke nogen stor produktion bag sig; han er en indesluttet og grublende natur, der må kæmpe med en næsten lammende overfølsomhed for indtryk. Fra midten af 1950'erne har han kun malet nonfigurative figurer."

VÆRKSTEDET I SØNDERGADE, VEJLES SVAR PÅ PARIS

Iversen & Jensens værksted i Søndergade blev i mange år samlingssted for kunstnere og kunstinteresserede. Hverken malermester H.P. Jensen og senere malermester Johannes Carlsen kunne forstå, at man brugte arbejdstid på denne interesse, frem for indtægtsgivende malerarbejde.

I 1950 kom Villy Emil Hansen i malerlære hos Iversen & Jensen og Ejnar Iversen blev hans læremester. Dette læreforhold fik stor betydning for Villy Emil Hansens egen udvikling som kunstner. Mødet med sin nye arbejdsplads beskrev Villy Emil senere således: *"Værkstedet lå i Søndergade helt nede ved åen, i en gård med mange små virksomheder. Jeg husker, at Ejnars far sagde, at stedet var som et lille udsnit af Paris. Når jeg kunne se mit snit til det, gik jeg op på loftet i et aflåst rum. Her sad jeg og kiggede og glemte tiden ved at se på nogle malerier af Ejnar Iversen. En dag tog jeg mig sammen og spurgte Ejnar, hvad man skulle købe af farver, hvis man havde lyst til at male? Ejnar Iversen svarede, at jeg skulle komme med over i farvehandelen. Han købte en malerkasse med palet og 24 tubefarver plus et staffeli. "Værsgo", sagde han, "men du skal ikke sige det til de andre."*

Beliggenheden ned til Vejle Å betød dog ikke alene besøg af lokale kunst-

Kunst er ikke et
spørgsmål om, hvad man
selv kan se, men hvad man
kan få andre til at se.

Edgar Degas

nere. Der var også besøg af de faste beboere i åbrinken langs Vejle å, en stor koloni af vandrotter. Malermester Carlsens datter, Bodil, glemmer aldrig fra sin barndom de mange vandrotter, som også hjemsøgte malerværkstedet i Søndergade. Her kravlede de ned i de metalkasser, hvor Iversen & Jensen opbevarede tapetklister. Så kunne de ikke komme op og malersvendene fandt dem døde. Af ren og skær sult havde de spist tapetklister, så deres maver var opsvulmede. En dag i 1963 til fyraften tog malermester Johannes Carlsen en sådan død vandrotte med hjem til sin hustru, indpakket i en malerkittel. Da Martha Carlsen tog kitlen for at vaske den, blev hun rædselsslagen, da den døde rotte faldt ud på familiens køkkengulv.

*Facaderenovering,
Kirkegade i Vejle.*

Kapitel 6 – 1950

Fra 1950 til 1958 stod AAB for opførelsen af det første store lejlighedskompleks ovenfor bakkerne i Møllevangen på Søndermarken.

Firmaet har i alle årene udført renovering af flyttelejligheder for flere af byens boligforeninger.

MESTERSVEND JOHANNES CARLSEN

Malersvend Johannes Carlsen kom i 1941 til Iversen & Jensen, hvor han afsluttede sine sidste to læreår. Her var han i 1942 udsat for en arbejdsulykke, som nemt kunne have kostet ham livet. I Skovgade skulle han hos produktfirmaet Petersen & Albeck male en udvendig elevator. Ved et uheld fik han aktiveret betjeningspanelet, så elevatoren kom i drift, mens han hang ud af den og malede. Derved kom han i klemme i en døråbning. Kun fordi han var bomstærk lykkedes det ham at holde elevatorstolen, indtil der kom hjælp. I bevidstløs tilstand blev Carlsen kørt på Vejle Sygehus, men slap mirakuløst fra ulykken uden mén.

Efter i 1943 at have afsluttet sin læretid, arbejdede Johannes Carlsen hos andre af byens malermestre. I 1949 kom han tilbage til Iversen & Jensen, hvor han forblev resten af sit arbejdsliv. Efterkrigstiden var også lokalt præget af meget nybyggeri. Især hos byens to store boligselskaber, Østerbo og AAB, hvor firmaet havde og stadig har i dag store malerentrepriser. Blandt malerfirmaets andre store kunder var biografen Palads Teateret, Missionshotellet Caleb og Motel Bøgekroen.

Hos Iversen & Jensen blev Johannes Carlsen mestersvend og fra den 1. april 1958 medejder af firmaet. På samme tid ledede Johannes Carlsen malerarbejdet på Jysk Nervesanatorium i Stouby. Det da nedlagte Vejlefjord Sana-

*Opmaling af en kommunal vejviserstander 1959.
Til højre ses malermester Johannes Carlsen (1921-
2003).*

torium fra år 1900. Det var i 1956 ophørt som tuberkulosesanatorium, fordi lægevidenskaben i årene fra 1947 fik bugt med denne frygtede folkesygdom. Bygningerne blev året efter solgt til Jysk Nervesanatorium, og firmaet fik malerarbejdet, som gav beskæftigelse til 25 – 30 malersvende, der i bus fra Vejle hver dag blev kørt til og fra arbejdspladsen.

TO YNGRE MALERMESTRE OVERTAGER IVERSEN & JENSEN

I samme periode var tiden inde for et generationsskifte. Begge malermestre var oppe i årene, Søren Iversen var 75 år og H.P. Jensen 65 år. De besluttede sig begge for at sælge. De nye ejere blev Ejnar Iversen, der siden 1943 havde været malermester og haft ansvaret for Vejle Skiltefabrik samt mestersvend Johannes Carlsen, som blev malermester med ansvar for afdelingen for bygningsmaling. Firmanavnene blev "Vejle Skiltefabrik" og "Malermester Iversen & Jensen's Eftf."

Det var et krav fra Vejle Kommune, at hvis et håndværkerfirma skulle have kommunale opgaver, skulle én af ejerne være bosat i kommunen. Da begge malermestre var bosat i Vinding Kommune, blev det besluttet, at Johannes Carlsen flyttede til Vejle, hvor han købte en ejendom i Fredericiagade. Herfra passede Carlsens hustru, Martha Carlsen, firmaets kontor og telefon. I alle de år fra 1958 til 1987, hvor parret drev malermesterforretning, var hun medhjælpende hustru og tog undervejs de nødvendige kurser. Først et skrivemaskinekursus. Derefter forskellige bogføringskurser, da kravene til regnskabsføring steg i årenes løb. I august 1962, indførte man en 9% oms (engrosomsætningsafgift). Som i 1967 blev afløst af moms (merværdiafgiften). Dertil kom lønudbetalinger og tilbudsudregning. De første ti år blev selve regnskaberne

Ejnar Iversens vægkunst på Lysholt Vandværk i anledning af Vejle Vandforsynings 125 års jubilæum i 1992. Malerarbejde udført i samarbejde med Erling Mørk.

ført af tidligere trikotagehandler, P.M. Petersen. Ved hans død i 1968 overtog Martha Carlsen alle funktionerne, da hun blev udnævnt til firmaets "regnskabschef".

I 1966 FLYTTER MALERFIRMAET TIL LANGELINIE

De første tre år var Johannes Carlsen "cyklende malermester", indtil firmaets drift i 1960 gav mulighed for indkøb af firmaets første bil, en varevogn. Da alt malerarbejdet foregik i nærområdet, havde man ellers i 50 år kunnet klare alt transport med cykel eller med firmaets trækvogne. Når der tidligere en sjælden gang var brug for at få transporteret større mængder af stilladser eller materialer, tilkaldte man en vognmand.

I de første år som malermester var Johannes Carlsen medarbejdende mester. Og skulle der stilles stilladser op, var det noget Carlsen ofte ordnede om søndagen. "Ferie" for mester var dengang ukendt. Malerfirmaet gik godt, og i årene fra 1958 til 1973 var der stadig fremgang. Carlsens datter husker, at især regnskabsåret 1969 økonomisk var godt. Da der året efter skulle indføres kildeskat, erklærede regeringen dette år for "skattefrit år". Iversen & Jensen nedskrev i 1968 de igangværende arbejder samt lager.

Malerfirmaet Iversen & Jensen var præget af fremgangen i samfundet, med masser af opgaver for såvel afdeling for bygningsmaling som for skiltefabrikken. Johannes Carlsen kunne fastholde Søren Iversens kundekreds, da han havde en sikker farvesans og mange lokale kontakter. I kundekredsen forblev Vejle Kommune, især med malerarbejdet i administrationsbygningen på Kirketorvet. Samt boligforeningerne, Missionshotellet Caleb og Paladsteatret.

*Giv mennesker mere
end de forventer,
og gør det med glæde.*

Ukendt.

*Malerrenovering af Børnenes Vel
på Hvidbjerg.*

Tre fotos fra det gamle malerværksted i Søndergade, inden nedrivningen i 1966.

Øverst værkstedet set fra gården. I midten skiltefabrikken på 1. sal, hvor serigrafien var taget i brug. Nederst et traditionelt malerværksted, som det så ud for 50 år siden.

Nye store opgaver blev AAB's nybyggeri på Finlandsvej samt Brandbjerg Højskole. Sidstnævnte sted samarbejdede Carlsen om højskolens farvesammensætning med kunstneren Ole Schwalbe.

Til gengæld lød dødslokkerne over det gamle værksted i Søndergade 28. Allerede tilbage i 1950'erne var enkelte af de lokale købmænd gået over til selvbetjening. Men i september 1964 blev Vejles første varehus åbnet, Tempo, hvor nu "Bryggen" ligger. Den lokale Arbejdernes Brugsforening tog konkurrencen op, og besluttede at åbne et varehus på modsatte side af Vejle å. I efteråret 1966 skulle Hovedstadens Brugsforening åbne HB Comus, hvor det nuværende Åcenter i dag ligger. Derfor blev Søndergade 28 nedrevet i foråret 1966, og Vejle Skiltefabrik Iversen & Jensen måtte ud og finde nye lokaler.

Ejnar Iversen og Johannes Carlsen lejede bagbygningen til ejendommen Langelinie 14, hvor malerfirmaet fortsat holder til. Afdeling for bygningsmaling blev indrettet i stueetagen, mens skilteværkstedet blev indrettet på 1. sal. Året før havde Ejnar Iversen moderniseret skiltefabrikken ved at indføre serigrafi. Politikens Hus og Slagteriet Tulip var to af de nye, store skiltekunder. Kompagniskabet var fortsat upåklageligt mellem de to malmestres, for der var nok at lave i malerfirmaets afdelinger. Det betød, at man i 1974 for første gang besluttede at holde ferielukket. Det var blot en uge, men for Johannes Carlsen var det første gang i 17 år, at ægteparret holdt ferie. De tog på en uges bilferie til Harzen!

EN MALERSVEND SER TILBAGE

I januar 1974 blev Ole Greve Hansen ansat i firmaet som malersvend. Han var glad for sin nye arbejdsplads, da alt malerarbejde foregik tæt på centrum. Ole var ansat i malerfirmaet i næsten 25 år, og i alle årene forblev kundekredsen så godt som uforandret. Ole Greve Hansen husker Carlsen både for hans gode hjerte, men også for hans flammende temperament. Sidstnævnte var måske grunden til, at Johannes Carlsen besluttede at ophøre med at tage lærlinge.

I de år Ole var ansat hos Iversen & Jensen, var der fast året rundt ansat 10 til 12 malersvende. Samarbejdet mellem de to kompagnoner, Johannes Carlsen og Ejnar Iversen var forbilledligt. Man samarbejdede fortsat om opgaverne til Vejle Skiltefabrik, når der skulle males skilte og gavltreklamer. Bygningssmalerne grundede skilteplader og gavle, hvorefter skiltefabrikken folk lavede tekst og dekoration.

Missionshotellet Caleb var en af malerfirmaets faste kunder, der frem til sit ophør blev betjent af malersvend Ole Greve Hansen. I 1970'erne var hele hotellet lejet ud til Dansk Flygtningehjælp, som havde indlogeret vietnamesiske bådflygtninge. Efterfølgende var det nødvendigt at male hele hotellet, så det igen kunne bruges til sit oprindelige formål. På samme tid havde Johannes Carlsen også kontrakt med Olieselskabet BP i deres distrikt Vejle, således at malerfirmaet havde alt ind- og udvendigt malerarbejde på olieselskabets tankstationer i en stor del af det oprindelige Vejle amt.

Martha og Johannes Carlsen ved receptionen, da firmaet var overdraget til Erling Mørk i 1987.

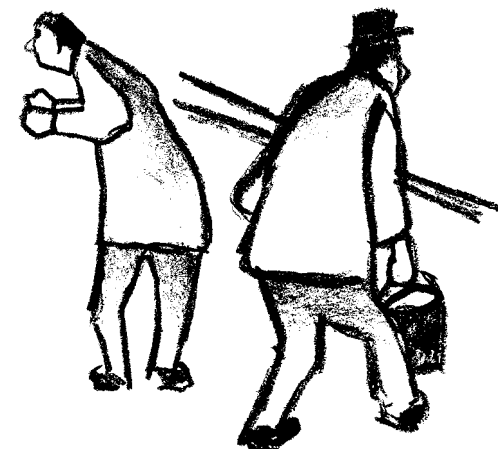
Kapitel 7 – 1978

DYK I EFTERSPØRGSLEN AF SKILTE

Oliekrisen i Danmark fra 1973 kom til at betyde, at der blev færre arbejdsopgaver til Vejle Skiltefabrik. Fra regnskabsåret 1975 var det slut med, at begge mestre bidrog til det fælles overskud i Iversen & Jensen. De to følgende år gav interessentselskabet underskud, udelukkende på grund af svigtende ordretilgang til skiltefabrikken. Beløbet svingede fra 70.000 kr. til 80.000 kr., svarende til 1½ årsløn for en malersvend. Det satte for alvor det hidtidige, gode kompagniskab på prøve. Og endte med et brag, som kulminerede i sommeren 1977. De to malermestre kom ind i et gevaldigt skænderi, så for at undgå at det udviklede sig til korporligheder, lagde to af firmaets malersvende sig imellem! Johannes Carlsens frustration skyldtes vel mest af alt den mødedisciplin, Ejnar Iversen var begyndt med. Kl. 10 formiddag dukkede han op på Langelinie – og præcis en time senere gik turen til Vejle Museum for at diskutere kunst med ungdomsvennen, museumsleder Robert Dueholm Jessen!

KUNSTNER LAVER LOGO TIL MALERMESTER JOHANNES CARLSEN

Johannes Carlsen gjorde en ende på interessentskabet, da han i juli 1977 fik landsretssagfører Johannes Hornum, Vejle, til at sende Iversen en opsigelse

*Malermester Ejnar Iversen
i gang med kunstnerisk
aktivitet i atelieret på Langelinie.*

af deres interessentskabskontrakt. I ro og fordragelighed blev de to malermestre enige om at ophøre samarbejdet men af regnskabsmæssige grunde at fortsætte resten af kalenderåret 1977. Dermed var skårene mellem dem klinket, og begge parter fortsatte for egen regning og samme sted, lejemål og deres del af malerfirmaet på Langelinie. Johannes Carlsen fik i 1978 skiltemaler Villy Emil Hansen til at tegne det logo, Malermestrene Mørk fortsat bruger. Villy Emil Hansen tegnede en rød figur, som han kaldte for en "hvirvelvind".

Ejnar Iversen fortsatte med at have to ansatte skiltemalere på Vejle Skiltefabrik. Men tiden var da for alvor ved at rinde ud for den slags skiltefabrikker. Ejnar Iversen holdt fast i det gamle håndværk, men skiltemarkedet var stærkt på vej til at blive overtaget af nye selvkøbende folier. Det betød, at skilte blev fremstillet på computer, og det færdige resultat blev serigrafi, klar til montering. Derfor var der ikke mulighed for at sælge skiltefabrikken. Da Ejnar Iversen i 1984 fyldt 70 år, havde han kun en mand ansat. Han besluttede at lukke skiltefabrikken.

Året før i 1983 blev Ejnar Iversen konsulent for Vejle Amt med hensyn til kunstindkøb og farvesætning af amtslige bygninger. Det betød, at han kunne blive på Langelinie, på trods af lukningen i 1984 af Vejle Skiltefabrik. Konsulentopgaverne for Vejle Amt fortsatte i de næste 10 år. Ejnar Iversen lavede lokalerne om til atelier, hvor han arbejdede med sine tryk og kunst. Lejemålet ophørte først i oktober 1997, en sorgens dag for Ejnar Iversen, som dermed efter 70 år ophørte som udøvende håndværker og kunstner.

Renovering af trappeopgang i Ørstedsgade, Vejle.

Kapitel 8 – 1987

NYT GENERATIONSSKIFTE – MALERMESTER ERLING MØRK

I 1986 fyldte Johannes Carlsen 65 år. Efter at have været aktiv på arbejdsmarkedet i 50 år, fandt han at tiden var inde til at begynde nedtrapning.

Erling Mørk havde sin barndom i Viborg, hvor han blev udlært malersvend. Derefter rejste han fra 1960 udenlands som malersvend, hvor han både var i Schweiz, Grønland, Sverige og Spanien. Over tre vinterhalvår tog Erling Mørk på Odense Teknikums Malerskole, malerfagets videregående uddannelse. Og i 1964 flyttede han til Vejle, hvor hans forlovede Bente havde fået arbejde på Vejle Politigård. Året efter blev parret gift. I Vejle arbejdede Erling Mørk som malersvend. Han var i en periode ansat som opmåler i Malernes Fagforening og i 10 år formand for Malernes Andelsselskab, hvor han var selskabets forretningsfører fra 1984-1986.

Malermesterparret Erling Mørk (1939-2010) og hustruen Bente, foran deres hus i Grejsdalen. Parret drev virksomheden i årene 1987 til 2000.

Ved årsskiftet 1986/1987 tog Erling Mørk kontakt til malermester Johannes Carlsen. Det begyndte med en ansættelse som malersvend, men efter kort tid købte Erling Mørk malermester Johannes Carlsens forretning med overtagelse fra den 1. april 1987. Erling Mørk fortalte kort før sin død i 2010, at han overtog et solidt firma. De malersvende Carlsen havde ansat, fortsatte hos Erling Mørk. Samtidig med var det en del af salgsaftalen, at Johannes Carlsen blev ansat i firmaet som konsulent i de efterfølgende år. Bente Mørk gik ind i virksomheden og overtog arbejdet med at passe malerfirmaets kontor og regnskaber. Firmaets nye navn blev "Malermester Johs. Carlsens Eftf. V/ Erling Mørk."

Malersvend Ole Greve Hansen husker, at rent arbejdsmæssigt betød firmaets nye ejerskab i 1987 ikke de store ændringer for den daglige arbejdsgang. Med undtagelse af et væsentligt punkt, nemlig at Erling Mørk ønskede malerarbejdet tilrettelagt mere rationelt. Rent materialemæssigt var det også et stort fremskridt, at Erling Mørk fremover købte alle materialer fra samme leverandør, så det fremover var ens produkter, som svendene fik at arbejde med.

LÆRLINGE I FIRMAET IGEN – KARSTEN MØRK

Den nye ejer besluttede, at malerfirmaet igen skulle ansætte lærlinge. Da ægteparrets ene søn, Karsten Mørk, ønskede at træde i sin fars fodspor, blev han faderens første lærling i 1987. Den første opgave i læretiden blev at male værkstedslokalerne på Langelinie samt en udvendig facaderenovering. Firmaets tidligere indehaver, malermester Ejnar Iversen fik da helt spontant ideen til en kunstnerisk udsmykning, hvor Karsten Mørk gik Ejnar Iversen

Erling Mørk på et af sine arbejdsophold på Grønland, sommer 1963.

til hånde, mens han dekorerede gårdens udhuse. En udsmykning som nu næsten 25 år senere fortsat lyser op med sine afdæmpede lyse farver i grønt, gult, orange, violet og blå i firmaets gård.

Ejnar Iversens farvetryk

Erling Mørk fik ideen til at bruge brandalarmen som bovport fra en af Vognmandsrutens færger i et afsnit af de maritime vægmotiver.

BANKENS KOMMANDOBRO

Erling Mørk havde samme indstilling til malerarbejde, som sine forgængere i malerfirmaet. En sikker farvesans og med vægt på det gamle håndværk. I Vejle Malerlaug var han laugsskriver, han fungerede som skuemester på malerlinien på Vejle Tekniske Skole og var formand for Svendeprøvekommissionen og det lokale faglige fællesudvalg. En af Erling Mørks første store udfordringer som malermester i 1989, var da han malede det, man kaldte "en kommandobro" hos en bank, som skulle have nyt hovedkontor. Bankens direktion ønskede at bryde med tidligere tiders mere konservative farvesætning. Derfor blev hovedkontorets vægge malet med maritime motiver, mens lokalernes møblement delvis var i lilla farver. Ideens ophavsmand var bankens arkitekt, Erik Møller Nielsen, København, der også fandt på, at der skulle males oficersstriber og maritime symboler på bankdirektørernes kontordøre.

Nogle år senere udførte Erling Mørk endnu en faglig meget interessant opgave. Nemlig en renovering af malermester Villads Jakobsen ejendom, Ørstedsgade 5, opført i 1910. Her er væggene i ejendommens opgang udsmykket med landskabsmalerier og marmoreringer, mens loftet i sin tid er malet som et jugendmaleri med blomsterranker og brede mønsterbånd. For at kunne udføre denne renoveringsopgave, undersøgte Erling Mørk udsmykningen, som han mente måtte være udført af bygherrens søn, malermester Regnar Jakobsen. Far og søn blev i 1926 kompagnoner og var begge bosat i ejendommen. Erling Mørk fortæller om udsmykningen: *"Regnar Jakobsen var jo også dekorationsmaler og kendt for sit kunstneriske talent. Enhver kan se, at udsmykningen er lavet af en fagmand, der både mestrer de mange teknikker, lasering, marmorering og åring. Men også var i stand til at male med fri penselføring, som man kan se i de store vægmalerier."*

Kapitel 9 – 1991-2010

ERFARING FRA DANMARK, SCHWEIZ, ASIEN OG USA

I februar 1991 blev Karsten Mørk udlært malersvend. Ved overrækkelsen af svendebrevet fik han ros samt sølvspartlen for godt kammeratskab. På samme måde som firmaets grundlægger og hans far, tog Karsten Mørk til Schweiz, hvor han i næsten to år arbejdede hos malerfirmaet Gebr. Kneubühler malergeschäft i Zürich. Det var en lærerig tid, hvor han udviklede sine evner for malerfaget i en sådan grad, at han hurtigt fik betroet sine egne kunder i Zürich.

Det var under opholdet i Zürich at Karsten Mørk mødte sin amerikanske hustru Claudine, som i dag har ansvar for administrationen og økonomien i virksomheden.

I 1993 og 1994 tog Karsten Mørk den videregående maleruddannelse i Odense, som man også kalder mesteruddannelsen. Dette har givet Karsten ekspertise, som kun få har, omkring kalkulation, jura, farver og materialer. I 1994 rejste Claudine og Karsten jorden rundt gennem Rusland - Kina - Hong Kong - Thailand - Indonesien - Malaysia - Singapore. Det gav oplevelser og en menneskelig forståelse for livet, som de aldrig vil glemme. En forståelse som de i dag stadig har gavn af og kan bruge i hverdagen på byggepladser, blandt de ansatte og kunder. Derefter var Karsten klar til at være med i malerfirmaet sammen med sin far.

Karsten Mørk i arbejde på Long Island, New York, 1994.

UNGE MØRK OVERTAGER MALERMESTRENE MØRK APS

I oktober 1997 blev Karsten Mørk medejer og firmanavnet blev ændret til Malermestrene Mørk ApS. Erling Mørk udtalte dengang til den lokale avis, at far og søn havde valgt et glidende generationsskifte, så det blev til mindst mulig gene for firmaets mange faste kunder. Samtidig med blev kontoret flyttet fra Erling Mørks privatadresse i Grejsdalen til Langelinie.

Ved udgangen af år 2000 gik malermester Erling Mørk på pension og Karsten Mørk fortsatte som "alenemester". Bente Mørk havde stadig ansvaret på kontoret, indtil 1. juni 2004.

Karsten Mørk er aktiv lokalt i mange sammenhænge. Han er i bestyrelsen for Vejle Malerlaug, Vejle Handelskammer og Vejle Produktions- og Uddannelsescenter. Han er aktiv i den lokale afdeling af Junior Chamber International.

NYE TEKNISKE HJÆLPEMIDLER HØJNER DET FÆRDIGE RESULTAT

Svend Isaksen har været malersvend i 25 år. Sidst i 80'erne blev han udlært hos en malermester på Djursland. De sidste 20 år har han boet i Vejle og siden 1994 været malersvend hos Malermestrene Mørk ApS. Under en samtale i juni 2010 fortæller han om den rivende tekniske udvikling, faget har gennemgået. Da han var i lære, blev alt håndspartlet og håndslæbet. Selve malerarbejdet foregik som regel "med skaft". I dag er store dele af det hårde fysiske arbejde afløst af maskiner. Sprøjtemaskiner til spartelmasse, slibe-

maskiner med indbygget støvsuger og malersprøjter. Materialerne har også udviklet sig meget i samme periode. De lugter stort set ikke i dag i modsætning til tidligere. Produkter med opløsningsmidler er så godt som forvundet. Svend Isaksen fortæller, at de mange nye hjælpemidler i de senere år har medvirket til at hæve standarden i det udførte malerarbejde. Samtidig med at det fysiske arbejde for fagets udøvere ikke er nær så hårdt som tidligere. Desuden har de nye hjælpemidler gjort det nemmere at gøre det færdige malerarbejde, slutproduktet, endnu bedre end tidligere.

Kravene til såvel mestre, malersvende og lærlinge er dermed også vokset. De boglige krav til dagens malerlærlinge er vokset, så man som malersvend både kan læse og forstå de behandlingsanvisninger, der følger med de forskellige malerarbejder. Kravene til handlingerne er sammen med fagets tekniske forbedringer steget. Eksempelvis nævnte Svend Isaksen, at efter hans mening er den behandling gipsvægge i dag kræver, ved at nærme sig en hel videnskab. Ved nybygninger i dag er der også langt flere præfabrikerede bygningsdele, som i modsætning til tidligere ikke behøver malerbehandling. En af de store opgaver, som Malermestrene Mørk havde i 2010, var tilbygningen til Region Syddanmark. Her var der præfabrikerede vinduer og ophængte stållofter, hvor begge dele er vedligeholdelsesfri.

DYGTIGE LÆRLINGE – FREMTIDENS GRUNDLAG

Firmaet har i mange år været en attraktiv læreplads. Både fordi man har mange opgaver og ikke mindst, er de meget alsidige. Hovedparten af lærlingene er udlært med anerkendelse af ros, sølv eller bronze. Flere af de dygtige lærlinge er stadig ansat som malersvende i virksomheden i dag.

Det forpligter at yde kvalitet. Som medlem af Danske Malermestre er vi omfattet af Håndværkets Ankenævn og Danske Malermestres garantiordning, der har til formål at sikre kunderne et håndværksmæssigt korrekt udført malerarbejde.

Garantiordningens formål er at bevare og udbygge et tillidsfuldt forhold mellem forbrugere og vores virksomhed.

Således har firmaet nogle af byens bedste malersvende. Firmaet påtager sig også et socialt ansvar over for unge mennesker, der skal have en chance. Og som kan have glæde af at prøve at arbejde som praktikanter i en håndværkervirksomhed.

MILJØ OG SIKKERHED ER VIGTIG

Neg i Danske Bank i Kirkegade, belagt med bladguld af Erling Mørk.

Kors på Sct. Nicolai Kirke i Vejle, forgyldt med 24 karat bladguld af Karsten Mørk.

En af de mange kirkerenoveringer, som firmaet har udført. Her ses stolestader i Hornstrup Kirke.

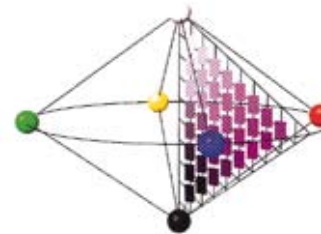
Krav til malerfaget i dag har lavet om på den sundhedsfarlige fortid. I malerfirmaet bruger Malermestrene Mørk ApS, hvor det er muligt, udelukkende vandbaserede produkter. Dels af hensyn til miljøet, dels for medarbejdernes sikkerhed. Alle produkter er dokumenteret, i samarbejde med konsulent i faget Arbejdsmiljøhuset, i vores (APB) Arbejdsplads Produkt Brugsanvisning.

Firmaet har sit eget toningsanlæg, så man altid kan lave den rigtige farvenuance. Man arbejder oftest ud fra det internationale NCS-system. Firmaet mestrer sammensætningen af mange farver, samtidig med at man undgår at ødelægge helhedsindtrykket. Under planlægning af farvesætning, tager man derfor hensyn til de valgte farver på interiør og gardiner. Dermed kan man i tilbud og beskrivelser, samt ved udførelse af malerentrepriser, rådgive optimalt omkring valget af farver.

MALERFAGET, MEGET MERE END MALING

Moderne byggeri i dag anvender nye bygningsmaterialer, der på kort sigt kan medføre mindre malerarbejde. Men at forestille sig vedligeholdelsesfrie bygninger er utænkeligt. Malerfaget har også modetendenser, omkring farver og gamle traditioner vinder indpas igen. Her kan nævnes tapetsering, som ellers i mange år hørte til en sjælden arbejdsopgave.

Malerarbejde er langt mere end at få smurt farver på en overflade. Malerfaget er også et værktøj til at bygge livsstil med. De bedste løsninger kommer, når man anvender den viden, der ligger i en traditionsbåret håndværkervirk-somhed som Malermestrene Mørk ApS. En af de store udfordringer ved at

Den tredimensionelle NCS farvemodel

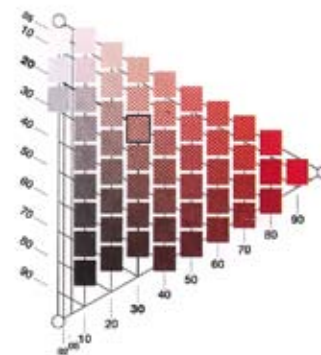
I denne tredimensionelle NCS farvemodel er alle tænkelige farver definerede og præciserede med en speciel NCS betegnelse. Denne "farvekrop" deles i to to-dimensionelle modeller – NCS farvecirkel og NCS farvetriangel.

NCS farvecirkel

NCS farvecirkel svarer til et horisontalt snit gennem midten af den tredimensionelle NCS model hvor de fire farver Y, R, B, G er placerede som kardinalpunkter i et kompas.

Hvert kvadrat mellem to grundfarver – fx Y og R er opdelt i 100 trin. I cirklen er kulørtonen Y90R – gul Y med 90 % "rødhed" markeret.

NCS farvetriangel

NCS farvetriangel er et vertikalt snit gennem NCS modellen. Til venstre findes gråskalaen fra hvid til sort og til højre den maksimale kulørthed i den aktuelle kulørtone.

Farver i samme kulørtone kan have forskellig sorthed eller forskellig kulørthed. Dette kan illustreres i farvetriangelen hvis skalaer også er inddelt i 100 trin. For eksempel er nuancen 2030 en farve med 20 % sorthed og 30 % kulørthed.

farvesætte rum er at begrænse sig. Malermester Karsten Mørk har sans for farvesætning, kender de virkemidler materialerne har og forstår at bruge dem rigtigt. Farverne skal harmonere med de aktiviteter, der skal foregå i rummene. Dernæst skal farven understøtte den stemning, man ønsker at skabe i rummet. Mange tror fejlagtigt, at hvide vægge passer til alt. Farver i rum skal tilføre møbler og genstande i rummet det nødvendige farvemod- og medspil. Farver kan gøre inventar og bohaver spændende, når vægge og døre har flere farver man skal forholde sig til. Firmaets kunder skal ikke blot være tilfredse kunder, når malerarbejdet er udført, men tilfredse mange år ud i fremtiden.

Godt gjort er bedre
end godt sagt.

Benjamin Franklin

*Malermestrene Mørk ApS har stået for maler-
arbejdet af menighedshus og kirke i Løget.*

